

Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Economic Research

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

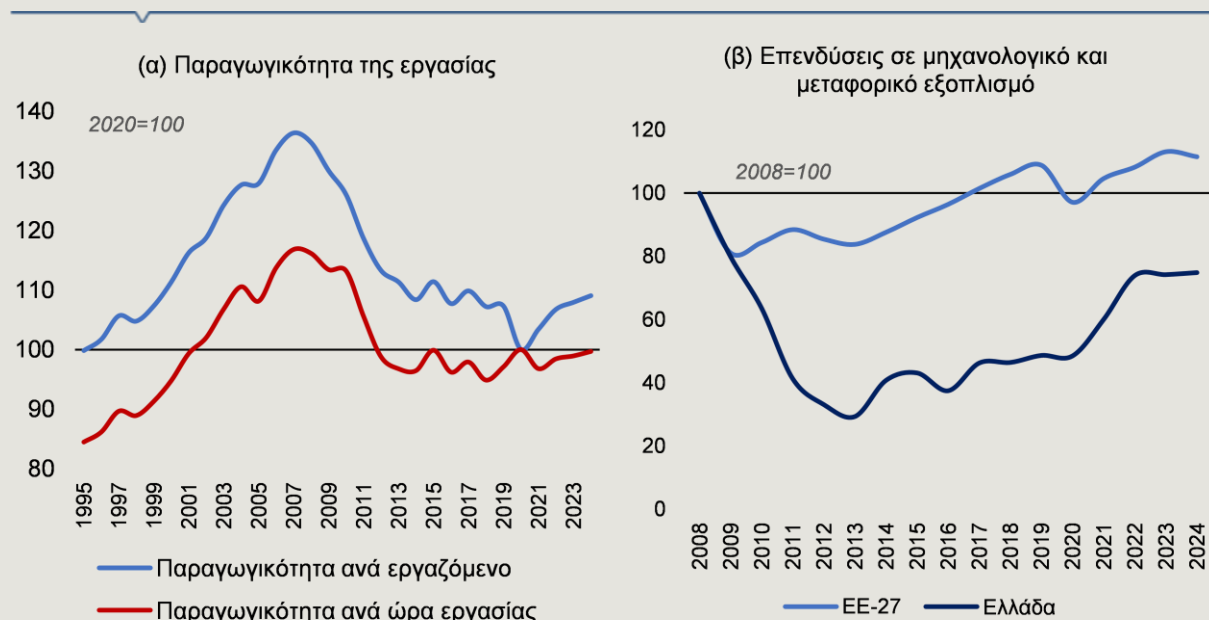
Το Ζήτημα της Παραγωγικότητας: Επενδύσεις, Οικονομίες Κλίμακας και Δεξιότητες

Η ελληνική οικονομία διέρχεται περίοδο που καταγράφει υψηλότερους ρυθμούς μεγέθυνσης από την ευρωπαϊκή, ενώ παράλληλα η δημοσιονομική σταθερότητα έχει παγιωθεί, η αγορά εργασίας βελτιώνεται, οι επενδύσεις ανακάμπτουν και οι εξαγωγές ενισχύονται. Έχοντας αυτά τα μακροοικονομικά επιτεύγματα ως βάση, η ελληνική οικονομία καλείται να αντιμετωπίσει μία από τις σημαντικότερες αδυναμίες της που είναι η χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, η οποία σε συνδυασμό με τη δημογραφική γήρανση του πληθυσμού υπονομεύει τις αναπτυξιακές της προοπτικές σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Πριν την οικονομική κρίση, η Ελλάδα είχε προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στην παραγωγικότητα μετρούμενη με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων, ενώ υπολείπταν αυτού στην παραγωγικότητα μετρούμενη με βάση τον αριθμό των ωρών εργασίας¹. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης καταγράφηκε σημαντική αποδυνάμωση των δύο μεγεθών² (Γράφημα 1α) και μεγάλη απόκλιση από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Η απόκλιση αυτή διατηρείται³ παρά τη βελτίωση που καταγράφει η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα μετά την πανδημία⁴ και η οποία συνεχίστηκε το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Συγκεκριμένα, η παραγωγικότητα με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 1,2% σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο, ενώ η παραγωγικότητα με βάση τις ώρες εργασίας αυξήθηκε κατά 3,3%. Οι κυριότεροι παράγοντες που συντελούν στη χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθοι:

Πρώτον, η μεγάλη πτώση των επενδύσεων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και ιδιαίτερα των παραγωγικών επενδύσεων όπως είναι αυτές σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό. Η παραγωγικότητα της εργασίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις επενδύσεις και η υποχώρησή τους σε επίπεδα χαμηλότερα των αποσβέσεων παγίου κεφαλαίου είχε ως αποτέλεσμα την εξασθένηση του αποθέματος του παραγωγικού κεφαλαίου της χώρας. Κατά συνέπεια, ο παραγωγικός συντελεστής της εργασίας «συνεργαζόταν» με

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Εξέλιξη της παραγωγικότητας της εργασίας στην Ελλάδα, 1995-2024 (α) και επενδύσεις σε μηχανολογικό και μεταφορικό εξοπλισμό (β)

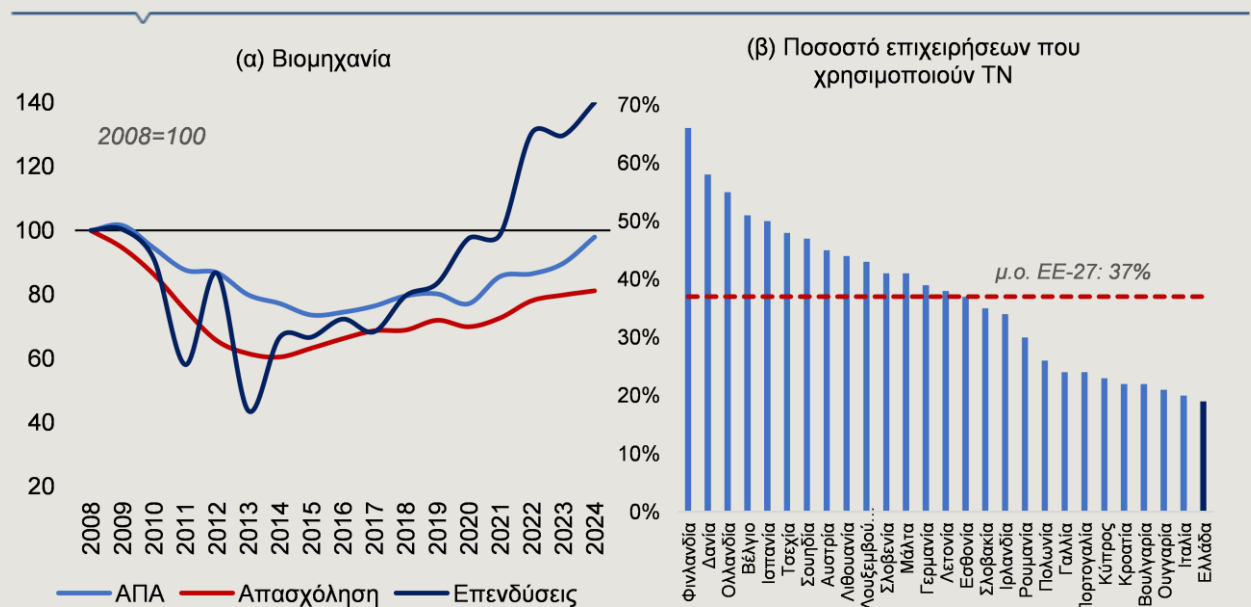
χαμηλότερης ποσότητας και ποιότητας κεφάλαιο (αφού δεν ενσωματωνόταν επαρκώς η νέα τεχνολογία) αποδυναμώνοντας την παραγωγικότητα. Μολονότι την τελευταία πενταετία οι επενδύσεις έχουν ανακάμψει τόσο σε πραγματικά μεγέθη όσο και ως ποσοστό στο ΑΕΠ, απέχουν σημαντικά τόσο από τα επίπεδα που βρίσκονταν πριν από την οικονομική κρίση όσο και από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα, ενώ το 2008 οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν στο 23,3% στην Ελλάδα έναντι 23% στην ΕΕ-27, το 2024 τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ελλάδα ήταν στο 16% (το δεύτερο χαμηλότερο στην ΕΕ-27) έναντι 21,2% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Επιπρόσθετα, το 2024 οι επενδύσεις στην Ελλάδα σε μηχανολογικό και μεταφορικό εξοπλισμό υπολείπονταν κατά περίπου 25% των αντίστοιχων του 2008, παρά τη σημαντική άνοδο από το 2021, ενώ αντίθετα στην ΕΕ-27 οι αντίστοιχες επενδύσεις το 2024 υπερέβησαν αυτές του 2008 κατά 11,5% (Γράφημα 1β).

Δεύτερον, η δομή της οικονομίας. Η συγκριτικά μεγαλύτερη συμμετοχή των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας δυσχεραίνει την επίτευξη οικονομικών κλίμακας, ενώ περιορίζει τη δυνατότητα τεχνολογικού εκσυγχρονισμού. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2024⁵, σχεδόν το 47% των απασχολούμενων στην Ελλάδα (ΕΕ-27: 30,1%) εργάζεται σε επιχειρήσεις με λιγότερα από 10 άτομα, με τους αυτοαπασχολούμενους να αντιπροσωπεύουν το 27,1% της συνολικής απασχόλησης στη χώρα μας (ΕΕ-27: 13,7%)⁶. Ένας άλλος δομικός παράγοντας σχετίζεται με τον προσανατολισμό της ελληνικής οικονομίας προς τις υπηρεσίες -των οποίων η πλειονότητα των κλάδων είναι εντάσεως εργασίας- έναντι της βιομηχανίας που είναι περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου. Το ποσοστό της βιομηχανίας στη συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ) ανήλθε το 2024 σε 15,1% και παρά την αύξηση του εν λόγω ποσοστού σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία εξακολουθεί να παραμένει από τα χαμηλότερα στην ΕΕ-27. Αξίζει να αναφερθεί ότι σε σύγκριση με το 2008 η παραγωγικότητα της εργασίας στην ελληνική βιομηχανία έχει βελτιωθεί, γεγονός που συνδέεται με τη μεγάλη αύξηση των επενδύσεων, ιδιαίτερα την τελευταία πενταετία (Γράφημα 2α).

Τρίτον, η αργή ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις που επίσης συνδέεται, σε κάποιο βαθμό, με την επενδυτική άπνοια της προηγούμενης δεκαετίας. Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων⁷ το 57% των ελληνικών επιχειρήσεων χρησιμοποιεί προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες⁸, το οποίο είναι το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό στην ΕΕ-27 μετά από το αντίστοιχο της Κροατίας και είκοσι μονάδες χαμηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Επιπρόσθετα, μόλις το 19% των ελληνικών επιχειρήσεων κάνει χρήση εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ)⁹, ποσοστό που είναι το χαμηλότερο στην ΕΕ-27 (Γράφημα 2β). Σημειώνεται ότι οι χώρες των οποίων οι επιχειρήσεις εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά χρήσεων εφαρμογών ΤΝ, όπως η Φινλανδία, η Δανία και η Ολλανδία, είναι μεταξύ των χωρών που καταγράφουν από τις υψηλότερες επιδόσεις στην παραγωγικότητα της εργασίας. Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος διαμορφώνεται στο 37%, οριακά υψηλότερα έναντι του αντίστοιχου ποσοστού των αμερικανικών επιχειρήσεων. Δράσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και αποσκοπούν στον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων, αλλά και στην εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού σε ψηφιακές δεξιότητες, δύναται να οδηγήσουν στη σύγκλιση της Ελλάδας με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στη χρήση ψηφιακών εργαλείων όπως η ΤΝ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Εξέλιξη ΑΠΑ, απασχόλησης και επενδύσεων στη Βιομηχανία (α) και ποσοστό των επιχειρήσεων ανά χώρα που χρησιμοποιούν Τεχνητή Νοημοσύνη (β)

Πηγές: Eurostat,
Ευρωπαϊκή
Τράπεζα
Επενδύσεων,
Υπολογισμοί
Economic
Research

Τέταρτο, παράγοντες που σχετίζονται με το ανθρώπινο κεφάλαιο όπως οι αναντιστοιχίες των ζητούμενων και προσφερόμενων δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, οι οποίες αντανakλώνται στην ταυτόχρονη παρουσία υψηλών επιπέδων διαρθρωτικής ανεργίας και σημαντικής στενότητας στην εύρεση προσωπικού από τις επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, οι σημαντικές εκροές ανθρώπινου κεφαλαίου στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, μεταξύ των οποίων άτομα υψηλής εξειδίκευσης (brain drain), έπληξαν τη δυναμική της παραγωγικότητας της εργασίας.

Συνοψίζοντας, η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας δύναται να προέλθει μέσω της αύξησης των επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, σε συνδυασμό με την επιτάχυνση της τεχνολογικής και ψηφιακής αναβάθμισης. Προς αυτή την κατεύθυνση, πέρα από την πλήρη αξιοποίηση των πόρων αναπτυξιακών εργαλείων (Ταμείο Ανάκαμψης, ΕΣΠΑ), κρίσιμης σημασίας είναι η συνέχιση των μεταρρυθμίσεων με στόχο την εμπέδωση ενός σταθερού και φιλικού προς τις επενδύσεις επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, τόσο η βελτίωση της διασύνδεσης των πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας -οδηγώντας σε αποτελεσματικότερη αντιστοίχιση των δεξιοτήτων- όσο και η επιστροφή μέρους του ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής εξειδίκευσης (brain re-gain) θα συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας.

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ετήσια στοιχεία	2020	2021	2022	2023	2024	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2020)	-9,2	8,7	5,5	2,1	2,1	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-6,2	5,1	9,3	2,3	2,4	
Δημόσια Κατανάλωση	3,0	1,8	0,0	2,8	-2,6	
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	1,7	21,7	22,1	6,5	4,5	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-21,5	24,4	6,2	2,2	1,0	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-7,3	17,4	10,9	0,0	4,8	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-1,2	1,2	9,6	3,5	2,7	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	16,3	14,7	12,4	11,1	10,1	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-6,6	-4,8	-0,1	2,0	4,7	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	209,4	197,3	177,8	164,3	154,2	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-7,2	-7,2	-10,7	-6,8	-7,2	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2024	2024	2025		Τελευταία Διαθέσιμη Περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές, δείκτες)
		Q4	Q1	Q2		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	-0,8	-0,6	4,3	2,3	3,2 (Ιαν.-Ιουλ. 25)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	3,4	1,9	-3,9	7,2	4,0 (Ιαν.-Σεπ. 25)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	8,7	3,9	-33,3	-0,1	-11,3 (Ιαν.-Ιουλ.25)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	3,8	-0,1	0,8	0,5	0,5 (Ιαν.-Αύγ. 25)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	53,6	51,8	53,5	53,2	52,0 (Σεπ. 25)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	107,7	106,9	107,6	106,9	107,5 (Οκτ. 25)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	105,3	103,7	110,2	110,5	105,2 (Σεπ. 25)	
Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης	-46,0	-47,4	-43,1	-45,5	-47,6 (Οκτ. 25)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	8,9	8,9	10,3	10,6	10,7 (Σεπ. 25)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	13,8	13,8	16,8	15,9	16,1 (Σεπ. 25)	
Νοικοκυριά	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	1,4 (Σεπ. 25)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	6,2	6,2	5,5	6,1	6,6 (Σεπ. 25)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,6	-2,6	-2,4	-1,3	-0,4 (Σεπ. 25)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	2,7	2,4	2,6	2,4	1,9 (Σεπ. 25)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	9,0	7,1	7,0	7,3	7,3 (Β τρίμ. 25)	
Ανεργία (% , μ.ο. περιόδου, εποχ. διορθ.)	10,1	9,5	9,5	8,8	8,1 (Αύγ. 25)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2020)	2,3	2,5	2,2	1,7	1,7 (Β τρίμ. 25)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	2,1	1,1	1,8	1,1	1,1 (Β τρίμ. 25)	
Δημόσια Κατανάλωση	-4,1	-3,4	-0,3	0,7	0,7 (Β τρίμ. 25)	
Επενδύσεις	4,5	8,1	-2,3	6,5	6,5 (Β τρίμ. 25)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	1,0	3,2	2,6	1,9	1,9 (Β τρίμ. 25)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	5,5	2,4	2,2	-3,2	-3,2 (Β τρίμ. 25)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, IOBE, S&P Global

Νέα δασμολογική πολιτική: Πρώτες ενδείξεις για την επίδραση επί των βασικών μεγεθών της αμερικανικής οικονομίας

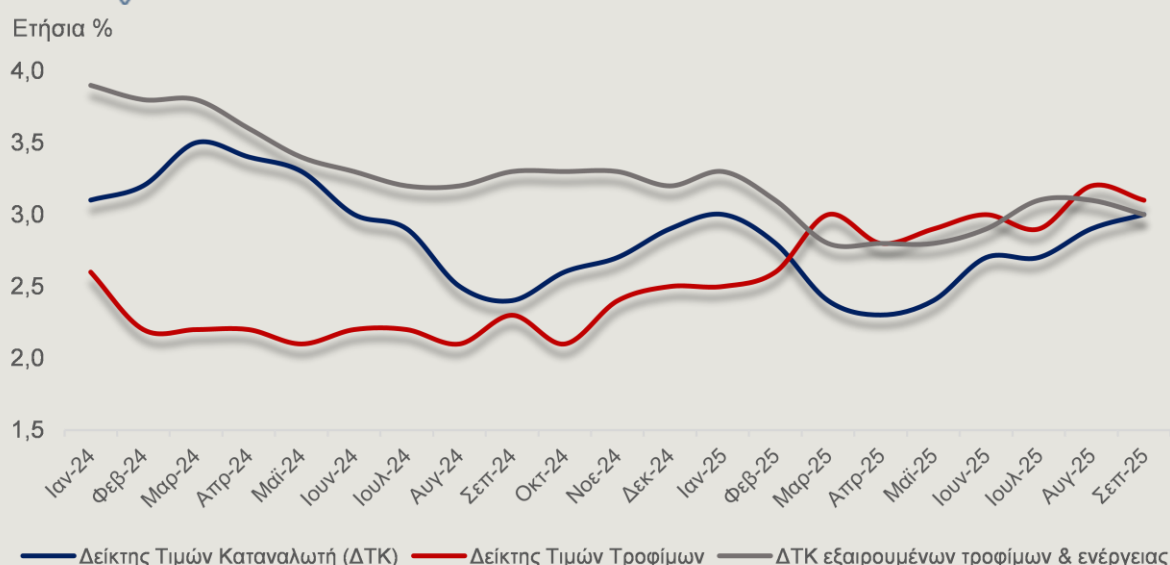
Έξι μήνες μετά την «Ημέρα Απελευθέρωσης», ο Λευκός Οίκος επιμένει στην επιχειρηματολογία ότι η εμπορική του πολιτική του βασίζεται στη δικαιοσύνη και την αμοιβαιότητα. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι δασμοί θα αυξήσουν τα έσοδα του κράτους, θα ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να αγοράζουν περισσότερα αμερικανικά προϊόντα και θα ενισχύσουν τις επενδύσεις στις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κογκρέσου (An Update About CBO's Projections of the Budgetary Effects of Tariffs, US Congressional Budget Office), κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους 2025 εισπράχθηκαν 136 δισ. δολάρια, με τα 28 δισ. δολάρια από αυτά να εισπράττονται μόνο τον Ιούλιο. Τα ποσά αυτά ήταν σημαντικά υψηλότερα από το προβλεπόμενο. Όμως, ποια είναι η επίπτωση των υψηλότερων εσόδων σε άλλα μεγέθη της οικονομίας;

- Πρώτον, η μεγάλη αύξηση των δημοσίων εσόδων από τους δασμούς επιβάρυνε σχεδόν εξ ολοκλήρου τις αμερικανικές εταιρίες που εισάγουν τα ξένα προϊόντα και μέρος αυτής της επιβάρυνσης μετακυλίνεται στους Αμερικανούς καταναλωτές, λειτουργώντας ουσιαστικά σαν φόρος. Η μετακύλιση αυτή αντανakλάται, ήδη, στην ήπια αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή και στους σχετικούς υποδείκτες τους από τον Μάιο και μετά (Γράφημα 3). Η μικρή αύξηση του πληθωρισμού έγινε περισσότερο αισθητή στα τρόφιμα και ενδέχεται να υπάρξουν περαιτέρω αυξήσεις των τιμών γενικότερα, καθώς οι εταιρείες βρίσκονται ακόμα σε διαδικασία προσαρμογής. Επιπλέον, το κόστος των προϊόντων που κατασκευάζονται στις ΗΠΑ με τη χρήση εισαγόμενων εξαρτημάτων πιθανότατα να αυξηθεί.
- Μετά την επιβολή των υψηλότερων δασμών στις εισαγωγές αγαθών στις ΗΠΑ, φαίνεται να έχει ανακοπεί η δυναμική της βιομηχανικής παραγωγής. Τα στατιστικά στοιχεία για τη μεταποιητική παραγωγή του Σεπτεμβρίου 2025 δεν δημοσιεύθηκαν στις 17 Οκτωβρίου, όπως ήταν προγραμματισμένο, εξαιτίας της αναστολής λειτουργίας του αμερικανικού δημοσίου. Με βάση, όμως, τα στοιχεία του Αυγούστου 2025, η μεταποίηση αντανakλά στασιμότητα, αφού κατέγραψε οριακή μηνιαία αύξηση (+0,2%), έναντι οριακής μείωσης τον Ιούλιο (-0,1%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Ήπια αύξηση του πληθωρισμού στις ΗΠΑ εξαιτίας των δασμών

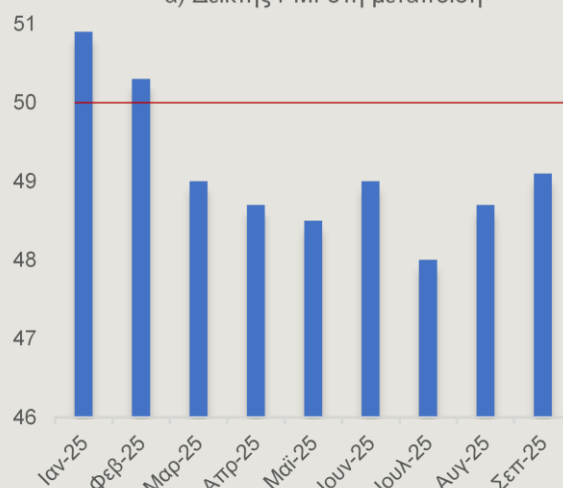
Πιο ενδεικτική για τον Σεπτέμβριο είναι η τελευταία έρευνα του Institute for Supply Management (ISM) που έδειξε μόνο οριακή βελτίωση των προσδοκιών για τη μεταποίηση των ΗΠΑ, με τον κλάδο όμως να βρίσκεται σε φάση συρρίκνωσης. Ειδικότερα, ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη μεταποίηση (Purchasing Managers' Index-PMI) αυξήθηκε στις 49,1 μονάδες τον Σεπτέμβριο από 48,7 μονάδες τον Αύγουστο (Γράφημα 4α), μετά από 7 διαδοχικούς μήνες κάτω από το επίπεδο των 50 μονάδων που διαχωρίζει την επέκταση από τη συρρίκνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ενδεικτικοί είναι επίσης δύο από τους υποδείκτες που συνθέτουν τον δείκτη PMI, ο υποδείκτης *Νέων Παραγγελιών Εξαγωγών*, που υποχώρησε στις 43 μονάδες τον Σεπτέμβριο από 47,6 μονάδες που καταγράφηκε τον Αύγουστο. Παράλληλα, ο υποδείκτης *Εισαγωγών* υποχώρησε στις 44,7 μονάδες από 46,0 τον προηγούμενο μήνα.

- Όταν ο Πρόεδρος Trump ξεκίνησε την επιθετική δασμολογική του πολιτική, ορισμένοι οικονομολόγοι πρόβλεψαν ότι οι εισαγωγές των ΗΠΑ θα μειωθούν σημαντικά. Μέχρι στιγμής, τουλάχιστον, αυτό δεν έχει συμβεί, σύμφωνα με στοιχεία έως τον Ιούλιο του 2025. Ωστόσο, μεμονωμένες χώρες όπως η Κίνα, έχουν πληγεί. Φαίνεται, λοιπόν, ότι η δασμολογική ατζέντα πιθανότατα είχε μεγάλο αντίκτυπο, ενθαρρύνοντας τους εισαγωγείς να επιταχύνουν προκαταβολικά τις αγορές τους πριν θεθούν σε ισχύ οι δασμοί. Σύμφωνα με το Γραφείο Οικονομικής Ανάλυσης των ΗΠΑ το έλλειμμα του εμπορίου αγαθών των ΗΠΑ αυξήθηκε τον Ιούλιο του 2025 στα 103,9 δισ. δολάρια από 85,7 τον Ιούνιο 2025 (Γράφημα 4β). Η αξία των εισαγωγών αυξήθηκε στα 283,3 δισ. δολάρια τον Ιούλιο 2025 από 264,9 δισ. δολάρια τον προηγούμενο μήνα. Ταυτόχρονα, η αξία των εξαγωγών αγαθών παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο περίπου (179 δισ. δολάρια) τους συγκεκριμένους μήνες, γεγονός που σημαίνει ότι τα όποια αντίμετρα από άλλες χώρες φαίνεται να είχαν ελάχιστη επίπτωση στις εξαγωγές από τις ΗΠΑ.

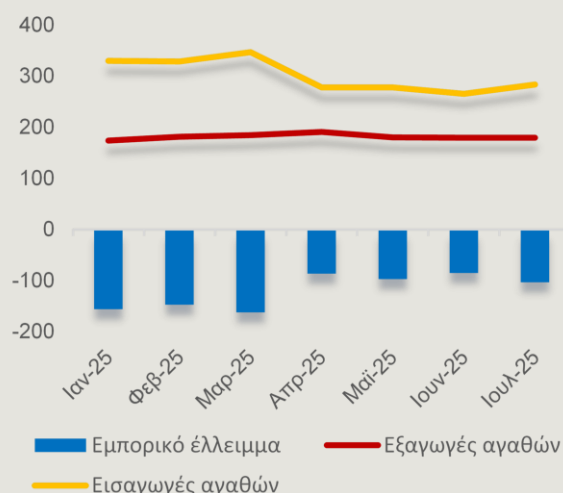
ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Η μεταποίηση και το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ

α) Δείκτης PMI στη μεταποίηση

β) Εμπορικό έλλειμμα αγαθών (δισ. δολάρια)

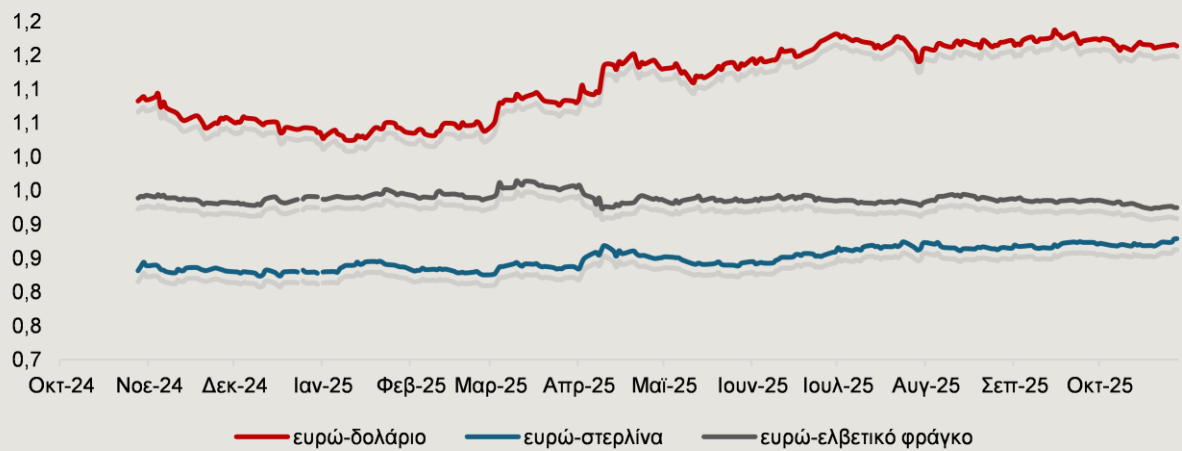

Πηγή: ISM,
Bureau of Labor
Statistics

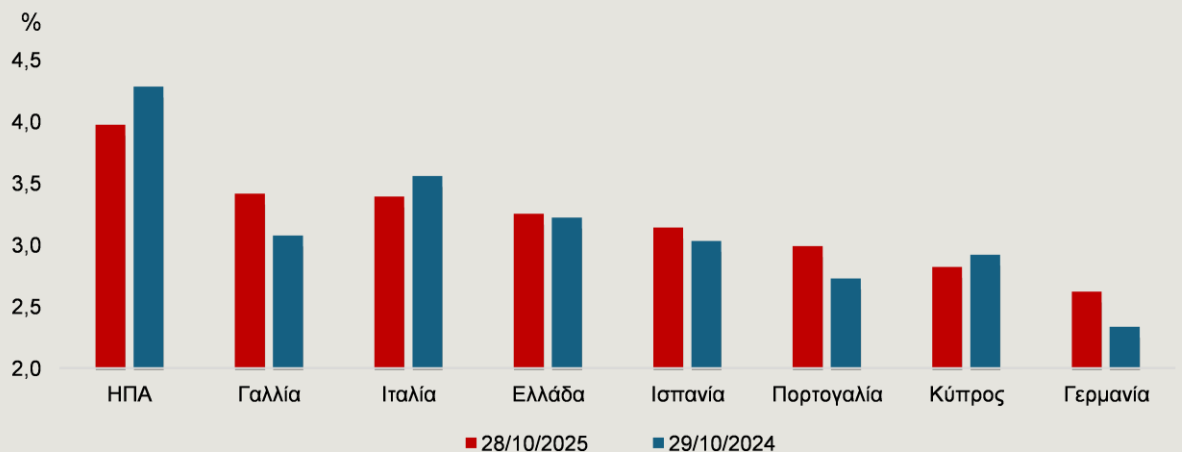

Οι Διεθνείς Αγορές σε Γραφήματα

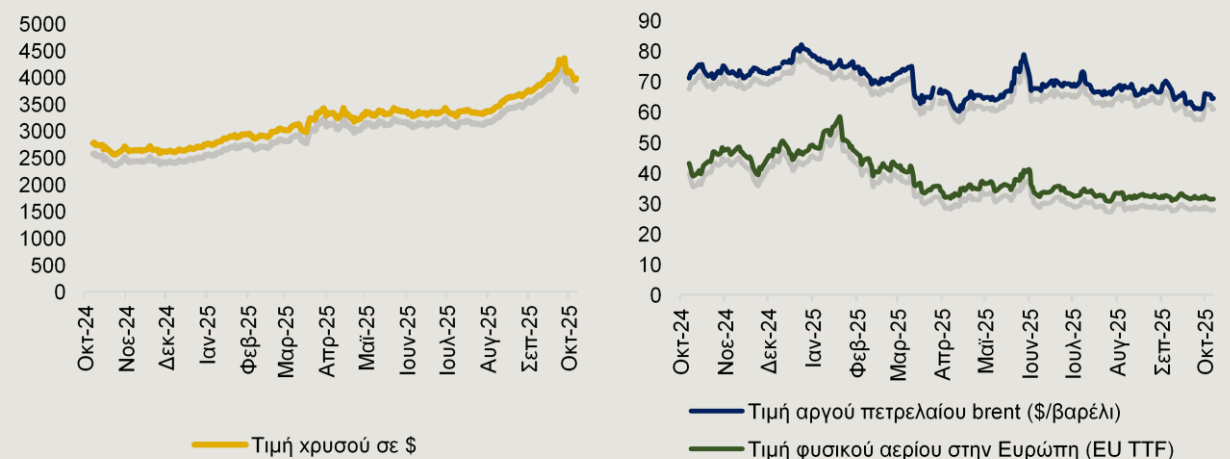
Συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ έναντι βασικών νομισμάτων

Πηγή:
Bloomberg

Αποδόσεις 10ετών ομολόγων

Πηγή:
Bloomberg

Τιμές χρυσού, πετρελαίου, φυσικού αερίου

Πηγή:
Bloomberg

¹ Με βάση τους δείκτες της Eurostat:

- Nominal labour productivity per person: Ονομαστικό ΑΕΠ/Απασχολούμενοι,
- Nominal labour productivity per hour worked: Ονομαστικό ΑΕΠ/ώρες εργασίας.

Οι δύο δείκτες εκφράζονται σε όρους Ισοδύναμης Αγοραστικής Δύναμης (Purchasing Power Standards) προκειμένου να εξαλειφθούν οι διαφορές στις τιμές μεταξύ των χωρών και να γίνει σύγκριση της παραγωγικότητάς τους σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το 2008 η παραγωγικότητα ανά απασχολούμενο στην Ελλάδα διαμορφωνόταν στο 99,2% του μέσου όρου της ΕΕ-27, ενώ η παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας διαμορφωνόταν στο 79,3%.

² Με βάση τους δείκτες της Eurostat: Real labour productivity per person, Real labour productivity per hour worked. Οι δύο δείκτες δείχνουν την πραγματική εξέλιξη της παραγωγικότητας της εργασίας σε μία χώρα. Η πραγματική παραγωγικότητα της εργασίας ανά άτομο μετρά την οικονομική παραγωγή κάθε απασχολούμενου με βάση την κύρια δραστηριότητά του ενώ η πραγματική παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα εργασίας περιλαμβάνει τις ώρες που εργάστηκαν οι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι, είτε στην κύρια είτε στη δευτερεύουσα δραστηριότητά τους.

³ Τα πιο πρόσφατα στοιχεία (2023) της Eurostat κατατάσσουν τη χώρα μας στην τελευταία θέση μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-27) στην παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας (Nominal labour productivity per hour worked: 56,2% του μέσου όρου της ΕΕ-27) και στην προτελευταία στην παραγωγικότητα ανά απασχολούμενο (Nominal labour productivity per person: 70,1% του μέσου όρου της ΕΕ-27).

⁴ Με εξαίρεση την παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας που μειώθηκε το 2021.

⁵ Annual Report on European SMEs. Εξαιρούνται η γεωργία-αλιεία-δασοκομία και ορισμένοι κλάδοι των υπηρεσιών, όπως η εκπαίδευση και η υγεία.

⁶ Στοιχεία 2024, Eurostat, αφορά άτομα 15 ετών και πάνω.

⁷ EIB Investment Survey 2025.

⁸ Στα πλαίσια της έρευνας, προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες θεωρούνται οι εξής: Internet of things, Big data analytics and AI, ενώ οι υπόλοιπες τροποποιούνται ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση που συμμετέχει στην έρευνα (π.χ. 3D printing σε μεταποίηση, κατασκευές και υποδομές).

⁹ Αφορά τη χρήση εφαρμογών γενετικής/παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης (Generative AI), όπως ChatGPT, Bard, Copilot.

Alpha Bank Economic Research

Παναγιώτης Καπόπουλος
Chief Economist
panayotis.kapopoulos@alpha.gr

Ανάλυση Οικονομικής Συγκυρίας

Ειρήνη Αδαμοπούλου
Expert Economist
irinini.adamopoulou@alpha.gr

Ελένη Μαρινοπούλου
Expert Economist
eleni.marinopoulou@alpha.gr

Γεράσιμος Μουζάκης
Senior Economist
gerasimos.mouzakis@alpha.gr

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιαδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του.